

Evaluating the Readability Levels of Elementary School Textbooks Regarding Students with Learning Disabilities*

Orhan Çakıroğlu¹

ABSTRACT. Although limited information is available regarding the number of students with learning disabilities in Turkey, it's believed that there is a large number of students in this category. Reading is the area that students with learning disabilities have the most difficulty. This difficulty effects the students' attitudes towards reading. Therefore, especially during the preparation of textbooks, educators should consider attitudes of these students towards reading and readability levels of the textbooks should be appropriate for these students. The purpose of this study is to evaluate the readability levels of textsbooks (1- 4th grade) by using readability formulas and compare these findings with expert opinions. According to the findings of the study, readability levels of texts in those books are "easy" and some text in third and fourth grade are in "medium" difficulty according to the Ateşman readability formula values.

Key Words: special education, learning disability, readability, reading achievement.

SUMMARY

Purpose and significance: The purpose of this study is to evaluate the readability levels of textbooks (1- 4th grade) by using readability formulas and compare these findings with expert opinions. The second purpose of this study is to identify the difference of readability levels across grades. Changing attitudes towards reading and improving reading achievement bring other achievements. Improving reading achievement have positive impact not only in the long run but in the short run as well. Many research studies in the literature indicate that there is a positive relationship between reading achievement and academic achievement. Students who have poor reading skills are likely to present poor reading success in the future years. About 10-15% of these students drop out of school (Yılmaz and Kaşıkçıçam, 2012).

Methods: The method used in this study is decriptive method. The data were collected from textbooks that are used in Turkish elementary schools during 2014-15 school year. The textbooks were gathered from the Turkish Ministry of Education official website. After downloading the textbooks, each book was converted to word file and then analyzed. A total of 41 texts were identified and analyzed. These texts did not include poems. After identifying the texts, two readability formulas were used for determining the readability levels of texts. The first formula used was developed by Bezirci and Yılmaz (2010) and called New Readability Formula. The second readability formula used was developed by Ateşman (1997). In addition to these two formulas, the readability levels were asked to teachers as experts for determining the difficulty level of each text.

Results: According to the findings of the study, readability levels of text in these books are "easy" and some text in third and fourth grade are in "medium" difficulty according to the Ateşman readability formula values. There was a correlation between findings from the two readability formulas and opinions of experts.

Discussion and Conclusions: Findings of the study indicated that most of the texts in elementary school textsbooks are above reading levels of the students. When using texts for educating students with learning disabilities, teachers should consider the number of words and syllables in each sentence. If the difficulty of textbooks are higher than students' reading level, they would hesitate reading. As a consequence their reading performance would decrease. In order to determine readability levels of texts, teachers can use readability formulas such as New Readability formula and Ateşman formula. However, teachers should not limit themselves with the readability formulas, they can use their expertise and ask for feedback from their colleagues.

¹ Assist.Prof., Karadeniz Technical University, Fatih Education Faculty, cakirogluorhan@gmail.com

* This research was supported by Grant 113K726 from The Scientific and Technological Research Council of Turkey.

İlkokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi

Orhan Çakıroğlu²

ÖZ. Ülkemizde öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkındaki sayısal veriler sınırlı olmasına rağmen bu kategoride pek çok öğrenci olduğu bilinmektedir. Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin en çok güçlük yaşadığı alan okumadır. Bu güçlük öğrencilerin okuma etkinliklerine yönelik tutumlarını da olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle, özellikle ders kitaplarının hazırlanması sürecinde bu öğrencilerin okuma başarıları ve okumaya yönelik tutumları mutlaka göz önünde bulundurulmalı ve seçilen kitaplardaki metinlerin okunabilirlik seviyeleri öğrencilerin sınıf seviyesine uygun olmalıdır. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenleri tarafından kullanılan ilkökul (1.- 4. sınıf) Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin Türkçe için geliştirilmiş formüller kullanılarak okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeylerin uzman görüşleriyle karşılaştırılmasıdır. Araştırmada bulgularına göre ilkökul birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin Ateşman değerlerine göre ortalama olarak “kolay” düzeyde olduğu üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerindeki bazı metinlerin “orta” düzeyde zorluk derecesine sahip olduğu görülmektedir. Sınıf seviyesi artıkça metinlerin okunabilirlik değerlerinin de arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: özel eğitim, öğrenme güçlüğü, okunabilirlik, okuma başarısı

GİRİŞ

Öğrenme güçlüğü terimi Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) 2006 yılında çıkarmış olduğu Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde öğrenme güçlüğü olan bireyler “dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre öğrenme güçlüğü olan öğrenciler normal zekâ seviyesine sahip olmalarına rağmen akranlarıyla karşılaştırıldıklarında öğrenmede daha çok güçlük yaşamaktadırlar. Bu güçlükler sadece okul hayatının ilk yıllarında değil, sonraki yıllarda da devam etmektedir.

Ülkemizde öğrenme güçlüğü olan öğrenciler hakkındaki sayısal veriler sınırlıdır. Ancak Amerika Birleşik Devletlerine (ABD) ait özel eğitim verileri göstermektedir ki 6-21 yaş arası özel eğitim alan tüm öğrencilerin %45,5'i öğrenme güçlüğü kategorisi altında özel eğitim hizmeti almaktadır (U.S. Department of Education, 2010). Bu veriler öğrenme güçlüğü olan çocukların özel eğitim alanındaki en geniş kategoriyi oluşturduğunu göstermektedir. Bundan dolayı öğrenme güçlüğü, özel eğitim alanında görülme sıklığına göre yapılan sınıflandırmada, sık rastlanan yetersizlikler grubunda yer almaktadır.

Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin en çok güçlük yaşadığı alan okumadır. Bu öğrencilerin yaklaşık %80'i okuma alanında gösterdikleri güçlükler nedeniyle öğrenme güçlüğü tanısı almaktadırlar (Harwell ve Jackson, 2008; Lenz ve Deshler, 2005). Okuma, gerek duyu organları sayesinde yazılı sözcükleri çözümlenme, anlamlandırma, kavrama ve gerekse yorumlama süreçlerini kapsayan kritik bir zihinsel süreçtir (İşeri, 1998). Bu kritik zihinsel süreç diğer akademik alanları da etkilediği için büyük öneme sahiptir (Strommen ve Mates, 2004).

Okuma başarısı yüksek olan öğrenciler çoğu zaman sosyal bilgiler, matematik ve fen bilgisi gibi diğer derslerde de başarılı olurlar (Valleley ve Shriver, 2003). Okuma becerilerinin önemini herkes tarafından kabul edilmesine rağmen, ülkemizde okumada güçlük yaşayan öğrencilere sıkça rastlamak mümkündür (Avcıoğlu ve Akçamete, 1996).

Okuma başarısının düşük olması bu öğrencilerin okuma etkinliklerine yönelik tutumlarını da olumsuz etkileyebilmektedir. Diğer öğrencilerle karşılaştırıldığında, okumada güçlük yaşayan öğrenciler okuma etkinliklerine çok daha az zaman ayırmaktadırlar (Swanson ve Deshler, 2003). Bu durum öğrencilerde olumsuz benlik algısına, okuma etkinliklerine karşı ilgi duymama, kendine

² Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, cakirogluorhan@gmail.com

* Bu çalışma TÜBİTAK tarafından desteklenen 113K726 nolu proje kapsamında yürütülmüştür.

güvensizlik gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin okuma başarılarının artırılmasına yönelik bilimsel çalışmaların yapılması gerekmektedir. Oysaki Türkiye'deki özel eğitim alanyazını incelendiğinde, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin okuma başarısını arttırmaya yönelik bilimsel çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Okumaya yönelik tutumların olumlu yönde değiştirilmesi ve okuma başarısı artırılması beraberinde pek çok başarıyı da getirebilmektedir. Sadece kısa vadede değil uzun vadede de öğrencilere etkili okuma becerilerinin kazandırılmasının olumlu sonuçları vardır. Yapılan çalışmalar okuma başarısı ile akademik başarı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Okuma yazma becerisi zayıf olan öğrencilerin yaklaşık %75'i ileriki öğrenim hayatlarında da aynı sorunu yaşamaktadırlar (Lenz ve Deshler, 2005).

Öğretimin her kademesinde öğretmenler tarafından en sık kullanılan öğretim materyali ders kitaplarıdır (Zorbaz, 2007). Özel eğitim alanında da ders kitapları eğitim hizmetlerinin vazgeçilmez araçları olarak insan kaynaklarının niteliğinin geliştirilmesinde, öğretmenler ve eğitim programları kadar önemli bir yere sahiptir. Bütün bu öneminden dolayı ders kitaplarının başta öğrenmede güçlük yaşayan öğrenciler olmak üzere akademik alanlarda güçlük yaşayan özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin ihtiyaçlarını en üst düzeyde karşılayabilecek nitelikte hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanan ders kitaplarının, öğrencilere temel dil becerilerini kazandırmada önemli bir rolü vardır (Çeçen ve Çiftçi, 2007). Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin eğitiminde kullanılacak kitapların seçiminde bu öğrencilerin okuma başarıları ve okumaya yönelik tutumları mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, seçilen kitaplardaki metinlerin okunabilirlik seviyelerinin öğrencilerin sınıf seviyesine uygun olması gerekmektedir.

Okunabilirlik kavramı uluslararası alanyazında uzun zamandır tartışılan bir konudur. Ateşman (1997) okunabilirliği, okuyucu açısından metinlerin kolay ya da güç anlaşılır olması şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlı yaparken de kelime ve cümle uzunlukları gibi daha ziyade metinlerin nicel özellikleri üzerinde durmuştur. Şöyle ki, ders kitaplarında kullanılan cümlelerin kısa ve basit olmasının okunabilirliği arttırdığını vurgulamıştır. Aynı şekilde Zorbaz (2007), kısa cümlelerin uzun cümlelerden daha iyi öğrenildiği için ders kitaplarına metin seçilirken kelime-cümle uzunluklarının göz önünde bulundurulması ve yaş arttıkça kelime ve cümle uzunluğunun artırılması gerektiğini savunmuştur.

Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin için de metinlerin zorluk dereceleri büyük öneme sahiptir. Özellikle, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler açısından metinlerin zorluk derecesinin öğrencilerin seviyesine uygun olması hem bu öğrencilerin akademik etkinliklere katılımını arttıracak, hem de okumaya olan tutumlarını olumlu yönde değiştirecektir. Bu öğrencilerle yapılacak okuma etkinliklerinde kullanılacak kitaplardaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin öğrencilerin seviyesinden yüksek olması bu öğrencilerin metinleri okumalarını güçleştirecektir. Bunun sonucunda da bu öğrencilerin okumaya yönelik tutumları olumsuz yönde değişecektir. Okumada güçlük yaşayan bu öğrenciler, her türlü okuma etkinliğinden uzak durarak, başarısız oldukları bu alandan soğumaya başlayabileceklerdir. Zaten okumada başarısız olan bu öğrencilerin okumayla ilgili etkinliklerden uzak kalmalarıyla beraber bu beceriye yönelik performansları beklenen ölçüde değişmeyecektir.

Alanyazında ders kitaplarının okunabilirlik değerlerinin incelenmesine yönelik çeşitli akademik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalar lise fizik 1 ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğunun incelenmesinden (Tekbıyık, 2006), altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesine (Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu, 2007), biyoloji 9. sınıf ders kitabında hücre ile ilgili metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesinden (Köse, 2009), bilgisayar destekli metin okunabilirliğinin değerlendirilmesine (Güyer, Temur ve Solmaz, 2009), ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının okunabilirlik derecesinin Türkçeye uyarlanmış Flesh formülüne göre değerlendirilmesinden (Geçit, 2010), okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesine (Çeçen ve Aydemir, 2001) kadar uzanmaktadır. Okunabilirlik üzerine yapılan araştırmalardan bazıları aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Güneş "Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ölçütleri Açısından İncelenmesi" (2000) adlı çalışmada Türkiye'de yayımlanan ve MEB onaylı 52 çocuk kitabı üzerinde okunabilirlik formülleri uygulayarak, bu kitapları okunabilirlik açısından incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, kitapların tam olarak hangi yaş kitlesine uygun olduğu belirtilmekte ancak okunabilirlik formüllerinin

uygulanmasından sonra 40 kitabın 12 ve daha üstü yaş grubuna, 12 kitabın da 6-12 yaş arası çocuklara yönelik olduğu sonucuna varılmıştır.

Bir diğer çalışma Temur tarafından (2002) gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada ilköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinlerle, bu kitapları okuyan öğrencilere ait kompozisyonlar Ateşman formülüyle değerlendirilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, ders kitaplarındaki metinlerin ortalama okunabilirlik değerinin öğrenci kompozisyonlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir ancak bu değer istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bu alandaki bir diğer çalışma ise Zorbaz (2007) tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeylerinin Ateşman formülüne göre değerlendirildiği bu çalışmanın sonuçlarına göre ilköğretim Türkçe ders kitaplarındaki masalların sözcük uzunluğu bakımından sınıflara göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir. Demir (2008) tarafından gerçekleştirilen ve ilköğretim yedinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tespit edilmesine yönelik çalışmanın sonuçlarına göre ise metinlerin okunabilirlik düzeyinin “çok kolay” olduğu belirtilmiştir.

Metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik bugüne kadar yapılan çalışmaların çoğunda Ateşman formülünün kullanıldığı görülmektedir. Türkçeye uygun dil kurallarına göre geliştirilmiş başka bir okunabilirlik düzeyi belirleme formülünün sınırlı sayıda kullanıldığı görülmektedir. Buna ek olarak, sadece okunabilirlik formüllerine bağlı kalmayıp aynı zamanda uzman görüşüne de başvuru yapılan araştırmaların sayısının da yine sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik alanyazındaki araştırmaların öğrenme güçlüğü olan öğrencileri ve bu öğrencilerin genel özelliklerini temel alarak bir değerlendirmeye gitmediği tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmenleri tarafından kullanılan ilköğretim (1.- 4. sınıf) Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin Türkçe için geliştirilmiş formüller kullanılarak okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeylerin uzman görüşleriyle karşılaştırılmasıdır. Bu amaca bağlı olarak ulaşılmak istenen sonuç, Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik seviyelerinin öğrenme güçlüğü olan öğrenciler açısından belirlenmesidir. Bu araştırmanın bir diğer amacı da Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin sınıf seviyeleri arasında ne derece farklılaştığının tespit edilmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada araştırma modeli olarak doküman incelemesini temel alan betimsel niteliklere dayanan tarama modeli kullanılmıştır. Bu model türünde var olan veya geçmişte var olmuş bir durum olduğu şekilde betimlenmektedir (Karasar, 2012). İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin değerlendirilmesi sürecinde İlkokul 1-4. sınıf Türkçe ders kitaplarının incelenmiş olması nedeniyle tarama modeli seçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

İlkokul Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik değerlerinin belirlenmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı internet sitesinde yer alan İlkokul 1., 2., 3. ve 4. sınıf ders kitapları tespit edilmiştir. Bu ders kitapları analiz edilmek amacıyla araştırmacının bilgisayarına indirilmiştir. İlk 4 sınıfın araştırmaya dâhil edilmesinin sebebi ilköğretim ve orta öğretimin birbirinden ayrılmış olmasıdır. Türkçe ders kitapları indirildikten sonra PDF formatındaki kitaplar Word formatına çevrilmiştir. Kitaplar Word formatına çevrildikten sonra her sınıf seviyesindeki metinler incelenmiştir. Çalışmaya ders kitaplarındaki şiirler ve tiyatro metinleri dâhil edilmemiştir. Bu metinler çıkarıldıktan sonra Türkçe 1. sınıf ders kitabından 11, 2. sınıf ders kitabından 12, 3. sınıf ders kitabından 9 ve 4. sınıf ders kitabından 9 metin olmak üzere toplam 41 metin analizlerde kullanılmıştır.

Yeni Okunabilirlik Formülü

Çalışmada incelenmesine karar verilen metinler Bezirci ve Yılmaz (2010) tarafından geliştirilen yeni okunabilirlik formülü kullanılarak değerlendirilmiştir. Geliştirilen bu formül, bugüne

kadar geliştirilen farklı formüllerdeki özellikler ve Türkçenin istatistiksel özellikleri göz önüne alınarak geliştirilmiştir.

Bu yeni formülün kullanılmasında özellikle iki özelliğe vurgu yapılmaktadır. Bu özelliklerden birincisi ortalama cümle uzunluklarıdır. Hemen her dilde olduğu gibi ortalama cümle uzunlukları, diğer bir deyişle, cümlelerdeki kelime sayısının fazlalığı veya azlığı, o metnin okunabilirliğini etkilemektedir. Geliştirilen bu yeni formüle göre, metinlerdeki cümle uzunlukları arttıkça metinlerin okunabilirlik zorlukları da artmaktadır. Bu yeni formülün üzerinde durduğu ikinci önemli özellik ise kelimelerdeki hece sayılarıdır. Aynı şekilde, kelimelerdeki hece sayılarının artışı da o kelimenin ve çoğu zaman da cümlelerin okunabilirliğini güçleştirmektedir. Bu özelliklere bağlı olarak yeni okunabilirlik formülü şu adımlarla belirlenmiştir:

1. 20 farklı türde kitap ve dergi ayrı ayrı aşağıdaki maddelerde detaylandırılmış olan adımlar izlenerek incelenmiştir.
2. Eserlerdeki toplam cümle sayısı, kelime sayısı, harf sayısı, karakter sayısı, hece sayısı, çok heceli kelime sayısı (4 heceli veya daha fazlası için) hesaplanmıştır.
3. Eserlerdeki toplam cümle sayısı, kelime sayısı, harf sayısı, karakter sayısı, hece sayısı, çok heceli kelime sayısı (4 heceli veya daha fazlası için) hesaplanmıştır.
4. Tüm metinler göz önüne alınarak Türkçe için ortalama değerler hesaplanmıştır.
5. Metinlerdeki 1 heceli, 2 heceli, 3 heceli, 4 heceli, 5 heceli, 6 veya daha fazla heceli kelime sayıları hesaplanmıştır.
6. Bir cümlede hece sayısına göre ortalama kelime sayısı ve hece sayısına göre kelimelerin frekansları (rastlanma sıklıkları) hesaplanmış ve dağılım grafikleri çıkarılmıştır.

Yukarıdaki adımlar izlendikten sonra Türkçe için yeni okunabilirlik formülü hesaplanmıştır. Buna göre, örneğin, Stephen King'in Yeşil Yol adlı romanının okunabilirlik değeri 7,34 çıkmıştır. Bu değer, söz konusu eserin 7-8. sınıfa giden bir öğrencinin seviyesine hitap ettiğini belirtmektedir.

Ateşman Formülü

Bu çalışmada belirlenen metinlerin okunabilirlik değerlerinin karşılaştırılmasında kullanılan bir diğer formül ise Ateşman (1997) tarafından geliştirilen Ateşman Okunabilirlik Değeridir. Ateşman'a göre Türkçe'nin ortalama cümle uzunluğu 9-10 sözcük, ortalama kelime uzunluğu ise 2,6 hecedir (Ateşman, 1997). Ateşman formülüne göre metinlerin okunabilirlik değerleri 0-100 arasında değişmektedir. Bir metnin okunabilirlik düzeyi 100'e yaklaştıkça kolay; 0'a (sıfır) yaklaştıkça güç bir metin olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1. *Ateşman'a göre Türkçe okunabilirlik aralıkları*

Düzye	Okunabilirlik Aralığı
Çok Kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta Güçlükte	50-69
Zor	30-49
Çok Zor	1-29

Bezirci ve Yılmaz (2010) tarafından geliştirilen yeni okunabilirlik formülünün (YOD) yanında Ateşman değerlerinin de göz önüne alınmasının nedeni her iki formül sonucunda oluşan değerlerin metinlerin okunabilirlik seviyelerine yönelik paralellik gösterip göstermediğinin incelenmesidir.

Kullanıma hazır olan YOD programında düzenlenmiş metinlerin Ateşman, YOD, ortalama kelime sayısı, ortalama hece sayısı değerleri hesaplanmıştır. Bu değerlerin minimum maksimum

ortalama standart sapma bilgileri hesaplanmıştır. Elde edilen verilen PASW 18 istatistiksel analiz programı dosyasına kaydedilmiştir. PASW 18 dosyasında metinlerin isimleri, sınıf düzeyi açık olarak belirtilmiştir. Kayıt işlemi gerçekleştirildikten sonra her sınıf düzeyindeki metinlerin % 30'u alınarak verilerin kaydedilmesi sürecinde herhangi bir hata yapıp yapılmadığı kontrol edilmiştir. Bu analizlerde herhangi bir veri girişi hatasına rastlanmamıştır.

Uzman Görüşü

Metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesinde okunabilirlik formüllerinin kullanılmasına yönelik alanyazında pek çok eleştiri yer almaktadır. Bu eleştiriler ışığında sadece okunabilirlik formüllerine bağlı kalmamak adına, uzman görüşü alınmıştır. Bu kapsamda, öncelikle belirlenen metinlerden oluşan bir kitapçık hazırlanmıştır. Hazırlanan bu kitapçık 10 farklı sınıf öğretmenine ulaştırılarak öğretmenlerden bu metinleri okumaları ve bu metinlerin kendi görüşlerine göre hangi sınıf seviyesinde olduklarını belirlemeleri istenmiştir. Daha sonra öğretmenlerden alınan bu görüşler özetlenerek ortalamaları alınmıştır.

Veri Analizi

Seçilen metinler Bezirci ve Yılmaz (2010) tarafından geliştirilen ve Türkçe metinlerin okunabilirlik değerlerinin hesaplanmasında kullanılan yazılım kullanılmıştır. Geliştirilen bu yazılım sayesinde metinlere ait yeni okunabilirlik formülü ve Ateşman formülü değerleri kolaylıkla hesaplanmıştır. Elde edilen verilere bağlı olarak 1, 2, 3, 4. sınıf Türkçe ders kitaplarının Ateşman ve YOD'a göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Her sınıf düzeyindeki metinlerin Ateşman ve YOD değerlerine ait ortalama (\bar{X}), frekans (f), yüzde (%) ve standart sapma (SD) gibi değerler de ayrıca verilmiştir. Verilerin analizinde PASW18 istatistiksel analiz paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Birinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinleri

İlkokul birinci sınıf düzeyinde toplam 11 hikâyeye incelenmiştir. Bu hikâyelerin Ateşman değerleri 70,23 ile 92,31 puan ($M = 83,85$; $SD = 7,592$) arasında değişmektedir. Bu değerlere göre 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ortalama olarak "kolay" seviyede olduğu kabul edilebilir. YOD formülüne göre elde edilen değerler incelendiğinde ise hikâyelerin sınıf seviyesinin 2,96 ile 6,54 arasında değiştiği görülmektedir ($M = 4,35$; $SD = 1,2$). Bu değerlere göre ilkökul birinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama 4. sınıf seviyesindedir. Ancak bazı metinlerin 6. sınıf seviyesinde okunabilirlik değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu metinlerin ortalama kelime sayısı 5,6'dır ($R = 4,03 - 8,00$; $SD = 1,37$). İlkokul birinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama hece sayıları incelendiğinde ise şu değerlere ulaşılmıştır. Metinlerdeki kelimelerin hece uzunlukları 2,27 ile 2,98 değerleri arasında değişmektedir. Cümlelerin ortalama kelime sayısı 2,54, standart sapması ise 0,209 olarak tespit edilmiştir. İlkokul birinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin her birine ait Ateşman değerleri, YOD, ortalama hece ve kelime sayıları Tablo 2'de ayrıntılı olarak rapor edilmiştir.

İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinleri

İlkokul ikinci sınıf düzeyinde toplam 12 hikâyeye incelenmiştir. Bu hikâyelerin Ateşman değerleri 73,89 ile 91,06 puan ($M = 82,12$; $SD = 5,745$) arasında değişmektedir. Bu değerlere göre ikinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ortalama olarak "kolay" seviyede olduğu kabul edilebilir. YOD formülüne göre elde edilen değerler incelendiğinde ise hikâyelerin sınıf seviyesinin 3,49 ile 18,76 arasında değiştiği görülmektedir ($M = 5,7283$; $SD = 4,17389$). Bu değerlere göre ilkökul ikinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama olarak beşinci sınıf seviyesindedir. Ancak bazı metinlerin lisanüstü seviyesinde okunabilirlik değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu metinlerin ortalama kelime sayısı 5,97'dir ($R = 4,45 - 7,58$; $SD = 0,88916$). İlkokul ikinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama hece sayıları incelendiğinde ise şu değerlere ulaşılmıştır. Metinlerdeki kelimelerin hece uzunlukları 2,29 ile 2,86 değerleri arasında değişmektedir. Cümlelerin ortalama hece sayısı 2,56, standart sapması ise 0,156 olarak tespit edilmiştir. İlkokul 2.sınıf Türkçe ders kitabındaki

metinlerin her birine ait Ateşman değerleri, YOD, ortalama hece ve kelime sayıları Tablo 3’de ayrıntılı olarak rapor edilmiştir.

Tablo 2. *İlkokul birinci sınıf Türkçe ders kitabı metinlerine ait okunabilirlik değerleri*

Metin	YOD	Ateşman	Ortalama Kelime Sayısı	Ortalama Hece Sayısı
1	3,86	91,47	4,42	2,42
2	4,27	84,16	4,39	2,37
3	3,49	83,96	6,45	2,81
4	3,20	86,96	6,29	2,27
5	5,22	76,41	8,00	2,47
6	2,96	92,31	7,70	2,56
7	4,18	91,11	5,12	2,34
8	5,46	80,37	5,41	2,50
9	6,54	74,64	4,22	2,59
10	3,01	90,67	4,03	2,62
11	5,64	70,23	5,44	2,48

Tablo 3. *İlkokul ikinci sınıf Türkçe ders kitabı metinlerine ait okunabilirlik değerleri*

Metin	YOD	Ateşman	Ortalama Kelime Sayısı	Ortalama Hece Sayısı
1	4,58	83,90	7,58	2,49
2	18,76	73,89	6,93	2,51
3	5,32	74,06	5,50	2,50
4	3,62	79,95	5,23	2,36
5	3,87	88,63	6,20	2,29
6	5,33	79,73	5,76	2,67
7	4,64	80,04	5,89	2,86
8	5,92	79,34	6,44	2,68
9	5,10	79,91	4,45	2,68
10	4,20	84,38	4,81	2,47
11	3,49	91,06	6,61	2,54
12	3,91	90,63	6,13	2,63

Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinleri

İlkokul üçüncü sınıf düzeyinde toplam 9 hikâyeye incelenmiştir. Bu hikâyelerin Ateşman değerleri 762,59 ile 87,48 puan ($M = 76,3$; $SD = 7,53020$) arasında değişmektedir. Bu değerlere göre üçüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ortalama olarak “kolay” seviyede olduğu kabul edilebilir. YOD formülüne göre elde edilen değerler incelendiğinde ise hikâyelerin sınıf seviyesinin 4,45 ile 9,63 arasında değiştiği görülmektedir ($M = 6,1$, $SD = 1,691$). Bu değerlere göre üçüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama olarak altıncı sınıf seviyesindedir. Ancak bazı metinlerin dokuzuncu sınıf seviyesinde okunabilirlik değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu metinlerin ortalama kelime sayısı 7,6789’dur ($R = 5,57 - 12,32$, $SD = 2,37$). İlkokul üçüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama hece sayıları incelendiğinde ise şu değerlere ulaşılmıştır. Metinlerdeki kelimelerin hece uzunlukları 2,40 ile 2,92 değerleri arasında değişmektedir. Cümlelerin ortalama kelime sayısı 2,65, standart sapmasının ise 0,148 olarak tespit edilmiştir. İlkokul üçüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin her birine ait Ateşman değerleri, YOD, ortalama hece ve kelime sayıları Tablo 4’te ayrıntılı olarak rapor edilmiştir.

Tablo 4. İlkokul üçüncü sınıf Türkçe ders kitabı metinlerine ait okunabilirlik değerleri

Metin No	YOD	Ateşman	Ortalama Kelime Sayısı	Ortalama Hece Sayısı
1	4,35	87,48	5,95	2,40
2	5,74	77,10	7,50	2,55
3	5,56	81,54	6,59	2,54
4	9,63	62,59	5,57	2,61
5	5,04	79,84	11,03	2,72
6	6,76	69,02	6,00	2,66
7	5,74	75,44	7,32	2,92
8	7,66	72,12	6,83	2,72
9	4,42	81,67	12,32	2,73

Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinleri

İlkokul dördüncü sınıf düzeyinde toplam 9 hikâyeye incelenmiştir. Bu hikâyelerin Ateşman değerleri 56,97 ile 79,14 puan ($M = 71,90$ - $SD = 7,904$) arasında değişmektedir. Bu değerlere göre dördüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin ortalama olarak “kolay” seviyede olduğu kabul edilebilir. YOD formülüne göre elde edilen değerler incelendiğinde ise hikâyelerin sınıf seviyesinin 5,24 ile 12,16 arasında değiştiği görülmektedir ($M = 7,2$; $SD = 2,365$). Bu değerlere göre ilkökul dördüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama olarak 7. sınıf seviyesindedir. Ancak bazı metinlerin lise seviyesinde okunabilirlik değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu metinlerin ortalama kelime sayısı 6,12’dir ($R = 6,12 - 11,74$; $SD = 1,764$). İlkokul dördüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler ortalama hece sayıları incelendiğinde ise şu değerlere ulaşılmıştır. Metinlerdeki kelimelerin hece uzunlukları 2,43 ile 2,78 değerleri arasında değişmektedir. Cümlelerin ortalama hece sayısı 2,6, standart sapmasının ise 0,112 olarak tespit edilmiştir. İlkokul dördüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin her birine ait Ateşman değerleri, YOD, ortalama hece ve kelime sayıları Tablo 5’te ayrıntılı olarak rapor edilmiştir.

Tablo 5. İlkokul dördüncü sınıf Türkçe ders kitabı metinlerine ait okunabilirlik değerleri

Metin No	YOD	Ateşman	Ortalama Kelime Sayısı	Ortalama Hece Sayısı
1	5,98	78,60	8,64	2,61
2	7,97	68,23	7,19	2,53
3	5,24	75,39	7,19	2,53
4	5,39	79,14	6,12	2,68
5	9,84	64,08	6,75	2,76
6	6,79	68,31	11,74	2,59
7	6,62	78,04	7,25	2,78
8	5,32	78,40	8,92	2,43
9	12,16	56,97	6,23	2,60

Uzman Görüşü

Araştırma sonucunda belirlenen okunabilirlik değerlerinde sadece okunabilirlik formüllerine bağlı kalmamak adına 10 sınıf öğretmenine araştırma kapsamında belirlenen metinlerden oluşan bir kitapçık ulaştırılarak bu metinlerin hangi sınıf seviyesinde olabileceğine dair sorular sorulmuştur. Buna bağlı olarak, seçilen metinler kitapçığa rastgele olarak sıralanmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerden metinleri okumaları ve ilgili metnin hangi sınıf seviyesinde olduğuna dair görüş belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre 1.sınıf metinlerin öğretmenler tarafından ortalama olarak ikinci sınıf seviyesinde olduğuna dair bir görüş bildirilmiştir. Katılımcı öğretmenlerden sadece ikisi bu metinlerin birinci sınıf seviyesinde olduklarını belirtmiştir. İkinci sınıf seviyesine ait metinler incelendiğinde bu metinlerin de öğretmenler tarafından üçüncü sınıf seviyesinde olduğu belirtilmiştir. Sadece bir öğretmen ikinci sınıf seviyesindeki metinlerin ikinci sınıf seviyesinde olduğuna dair bir görüş belirtmiştir. Üçüncü sınıf seviyesindeki metinler incelendiğinde bu metinlerin de öğretmenler tarafından dördüncü sınıf seviyesinde olduğuna dair bir görüş belirtilmiştir. Sadece üç öğretmen ilgili metinlerin sınıf seviyesinde olduğunu belirtmiştir. Dördüncü sınıf metinler incelendiğinde ise bu metinlerin ortalamalarının dördüncü sınıf veya üzeri olduğuna dair öğretmenlerden görüş alınmıştır. Metin değerlendirme sürecine katılan öğretmenlerden sadece ikisi bu metinlerin dördüncü sınıf seviyesinde olduğunu belirtmiştir. Diğer öğretmenler ise bu metinlerin dördüncü sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu belirtmişlerdir.

TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen bulgulara ait Ateşman değerleri incelendiğinde ilkökul birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ortalama olarak “kolay” seviyede olduğu görülmektedir. Fakat üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerindeki bazı metinlerin “orta” düzeyde zorluk derecesine sahip olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle sınıf seviyesi artıkça metinlerin okunabilirlik değerlerinin de arttığı söylenebilir.

Farklı sınıf seviyelerindeki yeni okunabilirlik değerlerine göre elde edilen değerler ise bu metinlerin ortalama dördüncü seviyesinde olduğunu göstermektedir. Hatta bazı metinlerin altıncı sınıf seviyesine kadar çıktığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf ders kitaplarından elde edilen veriler incelendiğinde de bu değerlerin sınıf seviyelerinin en üzerinde değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu değerler göz önüne alındığında birinci sınıf gibi tüm öğrenciler için kritik bir öneme sahip sınıf seviyesindeki metinlerin okunabilirlik seviyelerinin yüksek çıkması öğrencilerin okuma performansını ilerleyen yıllarda olumsuz

etkileyebileceği düşünülmektedir. Okumada yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmayan öğrencilerin bu metinleri okuması onların güçlük yaşamalarına neden olabilecektir.

Ateşman ve yeni okunabilirlik formüllerinden elde edilen değerler incelendiğinde bu değerlerin kullanılan formüle göre farklılık gösteriyor olduğu görülmektedir. Örneğin, ikinci sınıf seviyesindeki metinler Ateşman formülüne göre en düşük puan olarak “kolay” seviyede bir metin olarak tespit edilirken yeni okunabilirlik değerine göre bu metinler üniversite düzeyine kadar çıkabilmektedir. Bu da her iki formülün aynı sınıf seviyesi için farklı sonuçlar verdiğini göstermektedir. Bu sonuçtan da anlaşılacağı üzere, metinlerin okunabilirlik değerleri hesaplanırken farklı okunabilirlik formüllerinin kullanılması gerekmektedir. Ayrıca, metinlerin okunabilirlik düzeylerinin belirlenmesinde sadece formüllere bağlı kalınarak yorumda bulunmanın sınırlı sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Bu çalışmada kullanılan yöntemlerden bir diğeri de metinlerin zorluk seviyelerini belirlemek amacıyla uzman görüşüne başvurulmasıdır. Metinlere ait değerlendirmelerde sadece okunabilirlik formüllerine başvurulması bu metinlerin kapsamlı olarak değerlendirilmesini mümkün kılmayacaktır. Sadece nesnel verilere bağlı olarak yapılacak değerlendirmeler içerisinde pek çok sınırlılığı da barındıracaktır. Her ne kadar bu araştırmanın amacı metinlerin anlaşılabilirliğinden ziyade okunabilirliğini belirlemek olsa da uzman görüşlerinin elde edilen verilerin geçerliliğini artırdığına inanılmaktadır. Bu formüllere ait uygulamaların kullanıldığı çalışmalarda öğretmenlerden dönüt almanın önemi bazı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir (Budun, 2005). Bu araştırma kapsamında toplam 10 sınıf öğretmeninden alınan görüşler incelendiğinde birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar her sınıf seviyesindeki metinlerin MEB tarafından belirtilen sınıf düzeylerinden en az bir sınıf düzeyi yukarıda olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında ilkokullarda kullanılan Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin öğrencilerin sınıf seviyesinin üzerinde olduğu söylenebilir. Bu sonuca bağlı olarak öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin eğitiminde öğrenciler için uygun ders kitapları seçilmelidir. Böylece öğrencilerin okuma çalışmalarında olumsuzluk duygusuna kapılmaları önlenmiş olunacaktır. Ders kitaplarının öğrenme ortamını zenginleştirdiği herkes tarafından kabul edilen bir olgudur. Bu zenginleşmenin sağlanabilmesi için öğrencilerin var olan performanslarının mutlaka göz önüne alınması gerekmektedir. Bu değerlendirmeye bağlı olarak, eğitimcilerin sınıflarındaki öğrenme güçlüğü olan veya bu riski taşıyan öğrencilerinin okumaya olan ilgilerini artırmak ve dolaylı olarak okuma başarılarını artırmak adına özel olarak geliştirilmiş ve öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve eğitimsel özelliklerini göz önüne alan kaynakların geliştirilmesi ve sınıf ortamında kullanılması sağlanabilir.

Öğrenme güçlüğü olan veya bu riski taşıyan öğrencilere yönelik metinler kullanılırken öğretmenler ilgili metinde yer alan her cümledeki kelime sayısı, her kelimedeki hece sayısı gibi özelliklere dikkat etmelidir. Cümlelerin çok uzun oluşu ve kelimelerdeki hece sayılarının uzunluğu öğrencilerin metni okuması sürecinde güçlük yaşamalarına neden olabilecektir. Bu nedenle, öğrencilerle herhangi bir metin üzerinde çalışmadan önce o metne ait Ateşman ve YOD gibi değerler incelenebilir, metinlerde yer alan bilinmeyen kelimeler eğer mümkünse metinden çıkarılabilir veya metin kullanım sürecinde öğrenciye öğretilebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar değerlendirirken bir noktanın oldukça önemlidir. Herhangi bir metindeki cümle ve kelime uzunlukları metnin okunabilirliği ve anlaşılabilirliği konusunda tek başına belirleyici değildir. Metinler belirlenirken bu metinlerde yer alan bilinmeyen kelimelerin sayısının da o metnin okunabilirliğini ve daha ziyade anlaşılabilirliğini etkilediği unutulmamalıdır (Budun, 2005). Bu nedenle, salt okunabilirlik formüllerine dayalı bir metin değerlendirme sürecinin eksik bir değerlendirme olacağı göz önüne alınmalıdır. Okunabilirlik formülleriyle ilgili bu formüllerin sadece nicel verileri değerlendirmeye alması, okuyucudan kaynaklanan faktörleri dikkate almaması, her metin türüne uygulanamamaları gibi eleştiriler akılda tutulmalıdır. Tüm bu olumsuz eleştirilere rağmen, okunabilirlik değerlerinin metinlere yönelik sayısal birtakım veriler sağladığı da kabul edilmektedir.

Bütün bu önerilere ek olarak, metinlerin seçiminde sadece öğrencilerin var olan performanslarına odaklanılmamalıdır. Aynı zamanda öğrencilere Türkçeyi sevdirecek, Türkçenin kurallarını onlara öğretecek, ana dillerini kullanmalarını özendirecek metinlerin seçilmesine de önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74.
- Avcioğlu, H. ve Akçamete, G. (1996). Iowa sessiz okuma testi düzey 1 formunun uyarlama, geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(2), 56-67.
- Bezirci, B. ve Yılmaz, A. E. (2010). Türkçe için yeni bir okunabilirlik ölçütü önerisi. 18. *Sinyal İşleme ve İletişim Uygulamaları Kurultayı*, Diyarbakır.
- Budan, Y. (2005). Metinlerin okunabilirlik düzeyinin saptanmasına yönelik eleştirel bir bakış. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21, 76-87.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 173, 39-49.
- Çeçen, M. A. ve Aydın, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 185-194.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M.A. ve Melanlıoğlu, D. (2009). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 206-219.
- Çoban, A. (2014). Okunabilirlik kavramına yönelik bir derleme çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 9, 96-111.
- Flesch, R. (1948). A new readability yardstick. *Journal of Applied Psychology*, 32, 221-233.
- Geçit, Y. (2010). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının okunabilirlik derecesinin Türkçeye uyarlanmış flesh formülüne göre değerlendirilmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 903-910.
- Güneş, F. (2000). Çocuk kitaplarında okunabilirlik ilkeleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 67, 35-40.
- Güyer T., Temur T. ve Solmaz E. (2009). Bilgisayar Destekli Metin Okunabilirliği Analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 751-766.
- Harwell, J. M. ve Jackson, R. W. (2008). *The complete learning disabilities handbook: ready-to-use strategies & activities for teaching students with learning disabilities*. San Francisco, California, Jossey-Bass.
- İşeri, K. (1998). Okuma ediminin eğitimsel işlevi. *Dil Dergisi*, 70, 5-18.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Klare, G. R. (1984). *Readability. Handbook of reading research*, ed. P.D Pearson. New York: Longman, 681-744.
- Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6, 595-626.
- Köse, E. A. (2009). Biyoloji 9 ders kitabında hücre ile ilgili metinlerin okunabilirlik düzeyleri. *Journal of Arts and Sciences*, 12, 141-150.
- Lenz, B. K. ve Deshler, D. D. (2005). Adolescents with learning disabilities: Revisiting the educator's enigma. In B. Y. Wong (Ed.), *Advances in learning disabilities*. New York: Guilford.
- Strommen, L.T. ve Mates, B.F. (2004). Learning to love reading: Interviews with older children and teens. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 48, 188-200.
- Swanson, H. L. ve Deshler, D. (2003). Instructing adolescents with learning disabilities: converting a meta-analysis to practice. *Journal of Learning Disabilities*, 36, 124-135.
- Tekbıyık, A. (2006). Lise fizik I ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2(14), 441-446.
- Temur, T. (2002). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Bulunan Metinler ile Öğrenci Kompozisyonlarının Okunabilirlik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Temur, T. (2003). Okunabilirlik (readability) kavramı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 169-180.
- Valley, R. J. ve Shriver, M. D. (2003). An examination of the effects of repeated readings with secondary students. *Journal of Behavioral Education*, 12, 55-76.
- U.S. Department of Education (2010). 29th Annual Report to Congress on the Implementation of the Individuals with Disabilities Education Act, 2007, vol.1, Washington DC.
- Yazıcı, K ve Temur, T. (2007). Okunabilirlik formüllerinin kullanımına ilişkin yapılan bazı eleştiriler. *EKEV Akademi Dergisi*, 31, 317-324.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3, 87-101.